RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

15.10.2018
HE 123/2018 vp

Eduskunnan kunta- ja terveysjaostolle

Rikosuhripäivystyksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019 koskien rikos- ja riita-asioiden sovittelupalveluiden järjestämistä, kehittämistä sekä resurssien riittävyyttä

Viite: Lausuntopyyntö 10.10.2018

Rikosuhripäivystys kiittää mahdollisuudesta lausua koskien rikos- ja riita-asioiden sovittelupalveluiden järjestämistä, kehittämistä ja resurssien riittävyyttä hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2019.

Pidämme hallituksen esitystä määrärahan korottamisesta perusteltuna. Henkilöresurssit sekä sovittelutoimistoissa että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n tietojärjestelmien kehittämisessä ja ylläpidossa tulee turvata suhteessa nykyisiin asiakasmääriin ja toiminnan vaativuuteen.

Rikosuhripäivystys on osallistunut rikos-ja riita-asioiden sovittelutoiminnan kehittämiseen paikallisella ja valtakunnallisella tasolla sekä asiakasyhteistyöhön lähes toimintamme alusta saakka, siis jo yli 20 vuotta.

Näemme rikos- ja riita-asioiden sovittelun lievemmissä tapauksissa kannattavana ja tuloksellisena toimintana usein tilanteeseen nähden kalliin, raskaan ja pitkäkestoisen rikosprosessin vaihtoehtona. Sovittelun merkitys lievää vakavammissakin tilanteissa rikosprosessin rinnalla voi olla monille osapuolille hyvin merkityksellinen. Sovittelijoiden tuella riita- tai rikosasian osapuolten mahdollisuus selvittää ja sopia mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ristiriitojaan tai tapahtunutta rikosta voi olla jatkon kannalta oleellisen tärkeää. Se voi parhaimmillaan tuottaa osapuolille suurempaa tyytyväisyyttä ja käyttäytymisen muutosta, kuin mihin pelkästään tuomioistuimen ratkaisuilla voitaisiin päästä. Erityisesti nuorten kohdalla nopea ja keskusteleva asioiden selvittäminen voi helpottaa uhrin psykososiaalisia seurauksia sekä ennaltaehkäistä nuorten rikollista käyttäytymistä jatkossa.

Rikosuhripäivystyksen ja sovittelutoiminnan yhteistyön myötä on tullut näkyväksi henkilöresurssien riittämättömyys asiakastapausten käsittelyyn, laadun varmistamiseen ja vapaaehtoisten ohjaamiseen nykyisillä resursseilla. Sovittelutoiminnan asiakasmäärät ovat tilastojen mukaan lisääntyneet ja käsityksemme mukaan vuosien myötä muuttuneet vaativimmiksi. Sovittelutoiminnalle on myös asetettu paljon odotuksia asioiden käsittelemiseksi sovittelutoiminnassa raskaiden ja kalliiden oikeuskäsittelyiden sijaan.

Kuulemamme mukaan myös eri kieliryhmät asiakaskunnassa ovat lisääntyneet, mikä johtaa suurempiin tulkkikuluihin. Toiminnan vaativuudesta kertoo muun muassa se, että sovittelutoimintaan

ohjautuu myös tapauksia, joissa prosessiekonomisista syistä esitutkintaa voidaan tietyissä rikoksissa rajoittaa, jolloin rikosasian käsittely voi päättyä. Varsinaisille osapuolille voi kuitenkin olla hyvin merkityksellistä, että tapahtuneen selvittäminen ja käsittely voidaan suorittaa jossain puolueettomassa toimielimessä kuten sovittelutoiminnassa. Erityisesti rikoksen uhreille on merkityksellistä, että asia käsitellään.

Katsomme, että rahoituksen lisääminen ja sen myötä panostaminen henkilöresursseihin lisää toiminnan laatua ja mahdollistaa useampien riita- ja rikosasioiden osapuolten mahdollisuuksia selvittää tilannettaan ulkopuolisen osaavan toimijan tuella. Tietojärjestelmän kehittäminen on myös erittäin kannatettavaa. Toivomme muiden oleellisten tietokantojen kanssa yhteen toimivan tietojärjestelmän tukevan rikos- ja riita-asioiden sovitteluun ja sen vaikutuksiin liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

Jaana Koivukangas
kehitysjohtaja
Rikosuhripäivystys
jaana.koivukangas@riku.fi
puh. 040 5129 335